

1.4.2014

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto

Lausuntopyyntö 4.2.2014

Hämeenlinnan kaupungin lausunto selvitysmiehen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Selvitysmies on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi, jonka mukaan hän ehdottaa valtionosuusjärjestelmää uudistettavaksi. Valtiovarainministeriö pyytää kunnilta lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta 4.4.2014 klo 16 mennessä.

Hämeenlinnan kaupunki ei hyväksy ehdotettua valtionosuusuudistusta nyt esitettyssä muodossa ja kaupunki esittää valtionosuusuudistuksen korjaamiseksi seuraavaa:

Ikäryhmien painotuksen muuttaminen

Vanhimpien ikäryhmien painoarvoa on ehdotuksessa pienennetty merkittävästi ja lasten ja nuorten painoarvoa on nostettu.

Ikäryhmittäin terveydenhuollon menojen selkeä kasvu alkaa jo 50 ikävuoden jälkeen mutta tätä ei ole ehdotuksessa tarpeeksi otettu huomioon. Menojen muutos eri ikäryhmissä näkyy mm. suurten kaupunkien selvityksessä vuodelta 2012. Pelkät terveydenhuollon menot olivat ikäryhmässä 15 - 49 vuotiaat 1.078 euroa/as mutta ikäryhmässä 50 - 64 vuotiaat 1.678 euroa/as. Ikäryhmässä 75 - 84 vuotiaat menot olivat 6.009 euroa/as ja 85-vuotiailla ja sitä vanhemmilla 11.913 euroa/asukas. Jos mukaan lasketaan kotipalvelu ja ympärivuorokautinen hoiva, niin 85-vuotiaiden ja sitä vanhempien menot olivat 21.261 euroa/as.

Suurten kaupunkien terveydenhuollon kustannuksia on julkaistu jo 17 vuoden ajan, joten luotettavaa tietoa palvelujen kustannuksista on käytettävissä.

Vanhimpien ikäryhmien ehdotetulle painoarvon pienentämiselle ei ole esitetty selkeitä perusteita. Hämeenlinnan kaupungin mielestä lopullisessa valtionosuusuudistuksessa ei vanhimpien ikäryhmien painoarvoa saa heikentää selvitysmiehen esittämällä tavalla.

Työttömyyden ottaminen huomioon

Selvitysmiehen ehdotuksessa työttömyyden painoarvo jää pieneksi, vaikka työttömyys vaikuttaa mm. lisäämällä toimeentulotukimenoja ja kuntien työllisyshoidon vastuut kasvavat.

Hämeenlinna esittää, että valtionosuusuudistuksessa työttömyyden painoarvoa nostetaan valtionosuuden määräytymistekijöissä ja pitkäaikaistyöttömien määrää painotetaan työttömyyskertoimessa pelkän työttömyysasteen sijaan.

Sairastavuuden ottaminen huomioon

Sairastavuuden painoarvo on selvitysmiehen esityksessä nostettu merkittävästi. Sairastavuuskertoimissa on käytetty Kelan lääkkeiden erityiskorvattavuus oikeuksia. Kuitenkin suurimmat kustannukset syntyvät sairaalahoidosta ja ympärivuorokautisesta hoivasta, ei avohoidosta. Esimerkiksi THL:n sairastavuusindeksi voisi olla monipuolisempi peruste kuin erityiskorvattavuuden perusteella lasketut sairastavuuskertoimet.

Hämeenlinnan kaupunki esittää, että valtionosuusuudistuksessa käytettäisiin esimerkiksi THL:n sairastavuusindeksiä Kelan lääkkeiden erityiskorvattavuus oikeuksien sijasta.

Koulutustaustakriteeri

Uutena kriteerinä on mukana koulutustaustakriteeri. Kriteerin mukana ololle on vaikea löytää hyviä perusteita ja sitä ei ole perusteltu esityksessäkään.

Hämeenlinnan kaupunki esittää, että koulutustaustakriteeristä voitaisiin luopua ja siitä vapautuva rahoitus voitaisiin käyttää esimerkiksi työttömyyskohtaan.

Siirtymäaika

Valtionosuusuudistuksen toteuttamiselle ehdotetaan vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa, jossa on vuosittain rajoitus kuntakohtaiselle muutokselle.

Hämeenlinna esittää, että siirtymäaika olisi kahdeksan vuotta ja tasausvähenys tulisi toteuttaa siten, että ensimmäisinä vuosina vuosittainen muutos olisi enintään 25 euroa/asukas. Summa sitten nousisi seuraavina vuosina. Pienemmät vuosittaiset muutokset auttaisivat sopeutumaan valtionosuuden vähenemiseen. Valtion muut säästötoimet osuvat myös lähivuosille ja kuntatalouden sopeuttaminen pienemmäksi vie aikaa.

Yhteenveto

Hämeenlinna ei hyväksy muutosta sellaisenaan mutta ehdotettu valtionosuusuudistus on monelta osin nykyistä parempi. Laskentamallia on yksinkertaistettu, kriteereitä on vähennetty ja päällekkäisyyksiä on poistettu.

Selvitysmiehen esitystä on syytä kuitenkin tarkistaa ainakin siten, että vanhimpien ikäryhmien painoarvoa ei saa heikentää niin paljon kuin on esitetty, työttömyyden painoarvoa tulisi korottaa ja siirtymätasaukset tulisi painottaa siten, että aluksi muutos olisi nykyistä ehdotusta pienempi.

Valtionosuusuudistuksen jatkotyö on myös syytä käynnistää nopeasti, että sitten olisi käytettävissä erilaisia selvityksiä, joiden pohjalta on mahdollista tehdä perustellut ja tarkistettavissa olevat uudistukset. Laskelmien perusteet tulee aina olla kuntien käytettävissä.

HÄMEENLINNAN KAUPUNKI

Timo Kenakkala
kaupunginjohtaja

Ismo Uusitalo
talous- ja hallintojohtaja